

LUONNOS

Kymenlaakson hyvinvointialueen palvelustrategia 2025-2029

LUONNOSVERSIO

Sisällys

- Johdanto
- Mistä palvelustrategiassa on kyse?
- Palvelustrategia osana hyvinvointialueen strategista kokonaisuutta
- Palvelujen järjestämisen lähtökohtia
- Kymenlaakson hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategia
- Palvelujen järjestämisen strategiset linjaukset
- Palvelulupauksemme: Näin palvelemme Sinua
- Tulevaisuuden palveluympäristön suunnittelun periaatteet
- Toimeenpano, seuranta ja arviointi

Johdanto

Kymenlaakson hyvinvointialue rakentaa tulevien vuosien palvelukokonaisuutta tilanteessa, jossa väestön tarpeet kasvavat, henkilöstön saatavuus kiristyy ja taloudellinen liikkumavara on rajallinen. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää selkeää suuntaa, yhteistä tahtotilaa ja kykyä tehdä päätöksiä, jotka ovat yhtä aikaa vastuullisia ja tulevaisuutta rakentavia.

Kokonaisuus ei ole vain hallinnollinen asiakirja, vaan yhteinen näkemys siitä, miten kymenlaaksolaisten arkea tuetaan myös tulevina vuosina. Muutos on välttämätön, mutta se on myös mahdollisuus: mahdollisuus rakentaa palveluja, jotka ovat selkeämpiä, saavutettavampia ja paremmin ihmisten elämäntilanteisiin vastaavia.

Kun järjestämisen perusta vahvistuu, myös arjen palvelut toimivat sujuvasti. Vaikka taloudelliset ja toiminnalliset realiteetit ohjaavat työtä, ytimessä on luottamus siihen, että Kymenlaakso pystyy uudistumaan ja löytämään oman, toimivan mallinsa. Yhdessä rakennettu suunta antaa alueelle mahdollisuuden vahvistaa hyvinvointia ja varmistaa, että palvelut ovat kestäväällä pohjalla myös tulevaisuudessa.

Palvelustrategia osana hyvinvointialueen strategista kokonaisuutta

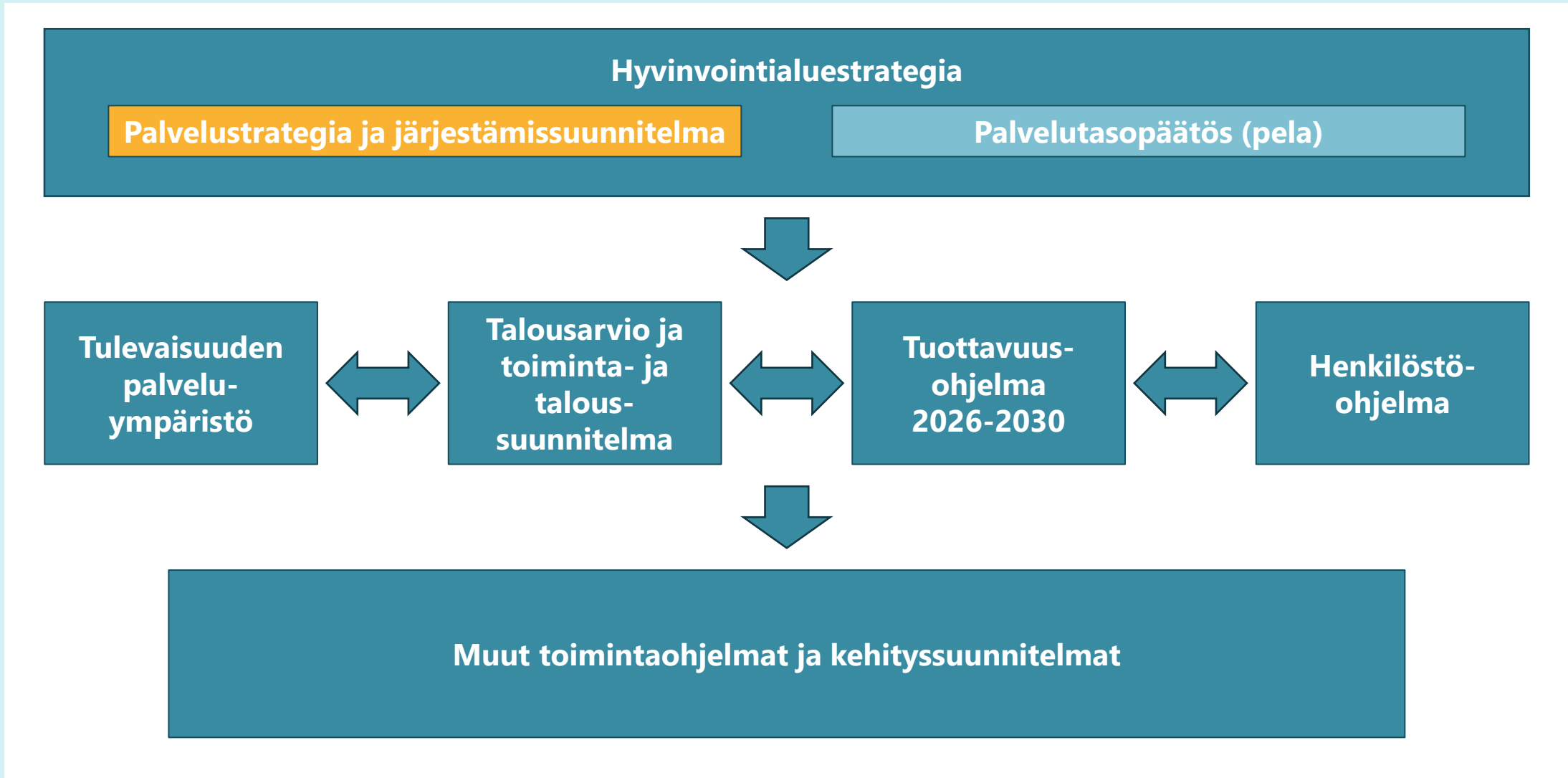
Palvelustrategia muodostaa **hyvinvointialuestrategian kanssa yhtenäisen kokonaisuuden** ja ohjaa palvelujen järjestämistä pitkäjänteisesti yhdessä muiden strategisten toimenpideohjelmien kanssa.

Palvelustrategia konkretisoi hyvinvointialuestrategian linjaukset sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä ja toimii sen toimeenpanon keskeisenä ohjelmana. Se perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaan lainsäädäntöön, valtakunnallisiin tavoitteisiin, alueen palvelutarpeeseen sekä toimintaympäristön muutoksiin.

Palvelustrategia laaditaan tuottavuusohjelman reunaehtojen ja toimintaympäristön tarpeiden mukaisesti. Se toimii sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnan ja talouden sekä johtamisen välineenä hyvinvointialueen strategian kanssa.

Palvelustrategian toteutusta ohjaa vuosittainen talousarvio, joka määrittää kunkin talousarviovuoden taloudelliset puitteet palvelujen järjestämiselle.

Tässä asiakirjassa palvelustrategia ja järjestämissuunnitelma muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

Toimintaympäristön muutokset ja talouden reunaehdot ohjaavat palvelutuotantoa

Kymenlaakson väestö ikääntyy nopeasti. Tämä **kasvattaa palvelutarvetta** ja lisää erityisesti hoivan, hoidon ja toimintakykyä tukevien palvelujen tarvetta tulevana vuosina. Väestömuutos johtaa toiminnan painopisteen muutokseen; kysyntä iäkkäiden palveluissa kasvaa, kun taas lasten ja nuorten palvelujen kysynnän määrä tulee laskemaan.

Samalla alueen väestö vähenee syntyvyyden laskun ja muuttotappion seurauksena. Tämä **pienentää työikäisen väestön määrää** ja heikentää huoltosuhdetta. Myös työttömyys on keskimääräistä korkeampaa, mikä lisää palvelutarvetta ja vaikuttaa hyvinvointialueen taloudelliseen kantokykyyn.

Väestön määrä vähenee

Iäkkäiden palvelutarve kasvava

Korkea sairastavuus

Kustannusten trendi on nouseva

Rahoitus ei kasva kustannusten kasvun suhteessa

Sopeuttamistarve on suuri

Väestö vähenee, mutta palvelutarve kasvaa

Ikääntyminen ja korkea sairastavuus lisäävät kysyntää samalla, kun kustannukset nousevat rahoitusta nopeammin. Tämä luo merkittävän ja pysyvän sopeuttamistarpeen hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueen palvelustrategia huomioi alueen asukkaiden tarpeet ja alueelliset erityispiirteet. Taloudelliset reunaehdot määrittävät palvelustrategian liikkumavaran.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnissa näkyy **yhä monimutkaisempia haasteita**. Ne edellyttävät varhaista tukea, ennaltaehkäiseviä palveluja sekä vahvaa moniammatillista yhteistyötä.

Alueen sairastavuus on korkea, ja **paljon palveluja käytävien asiakkaiden määrä kasvaa**. Tämä lisää kustannuspaineita ja korostaa tarvetta vaikuttaville palveluille, joilla voidaan vähentää raskaiden ja kalliiden palvelujen tarvetta. Raskaiden palvelujen osuus kustannuksista on jo nyt merkittävä, ja **tarvevakioidut kustannukset ovat maan korkeimpia**.

Kahden maakuntakeskuksen muodostama alueellinen rakenne vaikuttaa palveluympäristön suunnitteluun, saavutettavuuteen ja resurssien kohdentamiseen. Lisäksi toimintaympäristöön liittyvät riskit, kuten muuttuva turvallisuustilanne, maantieteelliset olosuhteet, sään ääri-ilmiöt ja kestävän kehityksen vaatimukset, korostavat **palvelujen jatkuvuuden turvaamisen ja varautumisen merkitystä**.

Hyvinvointialueen rahoitus ei mahdollista palvelujen laajentamista tai rakenteiden säilyttämistä ennallaan. Kehittäminen on tehtävä **olemassa olevilla resursseilla, ja talouden tasapaino edellyttää pysyviä rakenteellisia muutoksia** palvelurakenteessa, palveluverkossa ja toimintatavoissa.

Hyvinvointialuestrategia 2026-2029

Tehtävämme

Hyvinvoivat
kymenlaaksolaiset

Tahtotilamme

Arjen tuki ja turva
– elämän kaikissa vaiheissa

Toimintaamme ohjaavat arvot

Ihmisläheinen • Luotettava • Uudistuva • Osallistava

Muutostavoitteemme

- Saavutettavat ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti eri elämäntilanteissa
- Tasapainoinen talous kestäväillä ja ennakoivilla ratkaisuilla
- Motivoitunut ja osaava henkilöstö sekä toimiva työyhteisö

Palvelustrategia 2026-2029

Strategiset linjauksemme

- Tarveperusteisuus ja lakisääteisyys
- Talous, tuottavuus
- Digitaalisuus ja palvelujen monimuotoisuus
- Palveluintegraatio ja jatkuvuus
- Kumppanuus ja yhteistyö

Hyvinvointialueellamme palvelujen järjestämistä ohjaa viisi yhteistä strategista linjausta.

Nämä linjaukset auttavat meitä tekemään palvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä yhdenmukaisesti ja kytkevät palvelustrategian arkeen ja sen valintoihin.

1. Tarveperusteisuus ja lakisääteisyys

Palveluiden järjestämistä ohjaa niiden lakisääteisyys ja ne tuotetaan huomioiden asukkaiden tarpeet ja alueen olosuhteet.

Palvelut järjestetään lakisääteiset velvoitteet täyttävänä kokonaisuutena siten, että palvelujen saatavuus ja laajuus perustuvat väestön palvelutarpeeseen ja alueellisiin olosuhteisiin. Huomioimme asiakkaan kaksikielisyyden ja mahdollistamme asiakkaan valinnanvapautta.

2. Talous ja tuottavuus

Huomioimme palveluiden järjestämisessä taloudellisen kestävyys ja tuottavuuden.

Palvelujen järjestämisen suunnitelmassa hyödynnetään tuottavuusohjelmaa palvelurakenteen, tuotantotapojen ja resurssien kohdentamisen ohjauksessa sekä seurannassa taloudellisen kestävyys varmistamiseksi. Kehitämme palveluita asiakkaiden kannalta mahdollisimman vaikuttaviksi. Tuottavuuden parantaminen edellyttää selkeitä prosesseja ja työnjakoa, jotta henkilöstön työ on sujuvaa ja kuormitus hallittavissa.

3. Digitaalisuus ja palvelujen monimuotoisuus

Hyödynnämme palveluissa digitaalisia ja monimuotoisia palveluja sekä hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimia, odotamme ja tuemme asukkaiden sitoutumista hoitoon ja palveluun. Palvelut järjestetään monikanavaisesti siten, että digitaaliset ja etäpalvelut määritellään ensisijaisiksi palvelukanaviksi soveltuvissa palveluissa ja palveluohjaus tukee asiakkaiden omatoimisuutta ja sitoutumista hoitoon tai palveluun. Tuemme asiakkaita sekä henkilöstöä uusien toimintamallien käyttöönotossa. Digitaaliset ratkaisut tukevat henkilöstöä vähentämällä manuaalista työtä ja vapauttavat aikaa asiakastyöhön.

4. Palveluintegraatio ja jatkuvuus

Edistämme asiakkaille tarjottavien palvelujen integraatiota sekä hoidon ja palvelujen jatkuvuutta. Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteensovitettona kokonaisuutena, jossa palveluketjut, vastuut ja toimintamallit määritellään hyvinvointialueen tasolla hoidon ja palvelujen jatkuvuuden varmistamiseksi vahvistaen samalla perustason palveluita.

5. Kumppanuus ja yhteistyö

Vahvistamme edelleen yhteistyötä ja kumppanuuksia eri tahojen kanssa. Palvelujen järjestämisessä hyödynnetään yhteistyörakenteita kuntien, järjestöjen, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa palvelukokonaisuuksien sujuvuuden ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi. Edistämme monituottajuutta ja arvioimme kriittisesti ostopalvelujen käyttöä. Kehitämme edunvalvontaa ja yhteiskuntasuhteisiin vaikuttamista. YTA-tason ja muiden hyvinvointialueiden sekä eri toimijoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä vahvistamme Kymenlaakson elinvoimaisuutta.

Tuemme hyvinvointiasi arjessa

Tuemme hyvinvointiasi arjessa ja ohjaamme palveluissasi ennaltaehkäisyyn. Kohdennamme palvelut sinne, missä ne vahvistavat toimintakykyäsi mahdollisimman varhain ja ehkäisevät raskaampien palvelujen tarvetta.

Tarjoamme sinulle oikea-aikaista neuvontaa ja ohjausta

Selvitämme tilanteesi kokonaisvaltaisesti ja ohjaamme sinut oikean palvelun tai tuen piiriin. Arvioimme tilanteesi ja tarpeesi mahdollisimman varhain, jotta saat apua ennen kuin tilanne vaikeutuu.

Saat palvelua joka perustuu arvioituun tarpeeseen

Tarjoamme palveluja tarpeidesi mukaisesti moniammatillisesti ja monikanavaisesti: diginä, etänä, jalkautuvana ja paikan päällä. Tuemme myös heitä, jotka tarvitsevat apua digitaaliseen asiointiin.

Yhteensovitamme eri palveluita sinulle

Saat sujuvaa ja yhteen toimivaa tukea mahdollisuuksien mukaan. Teemme tiivistä yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa, jotta palvelusi muodostavat selkeän kokonaisuuden ja tukevat arkeasi oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti.

Palvelustrategia ohjaa hyvinvointialuetta tulevaisuuden palveluympäristön suunnittelussa. Seuraavilla sivuilla on kuvattu tarkemmin periaatteita, mitkä ohjaavat suunnittelutyötä.

Väestörakenteen muutos palveluympäristön lähtökohtana

Hyvinvointialueen palveluympäristö ja palveluverkko järjestetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaisesti siten, että palvelut vastaavat väestön tarpeisiin yhdenvertaisesti, oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti koko alueella.

Kymenlaakson väestön väheneminen ja ikääntyminen, korkea sairastavuus sekä lasten ja nuorten määrän lasku muodostavat keskeisen lähtökohdan palveluverkon suunnittelulle, mitoitukselle ja kehittämiselle.

Osallisuus palveluympäristön kehittämisessä

Palveluympäristön ja palveluverkon kehittämisessä vahvistetaan asukkaiden ja henkilöstön osallisuutta. Asukkaiden näkemyksiä hyödynnetään palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa palautekanavien, osallistavien tilaisuuksien ja kokeilujen ja prototyyppien avulla, jotta palvelut vastaavat mahdollisimman hyvin tarpeisiin ja ovat saavutettavia ja sujuvia käyttää.

Henkilöstön ja päättäjien osallisuus on keskeinen osa palveluverkon kehittämistä ja muutosten toimeenpanoa. Henkilöstön asiantuntemusta hyödynnetään palvelurakenteiden, toimintamallien ja palveluketjujen suunnittelussa osana jatkuvaa kehittämistä.

Toimipisteiden sijoittuminen ja palvelukanavien kokonaisuus

Palveluverkkoa kehitetään siten, että toimipisteiden sijoittuminen, palvelujen saavutettavuus ja palvelukanavien valikoima muodostavat toimivan kokonaisuuden. Alueen erityispiirteet ja palvelukeskittymien rakenne huomioidaan palvelujen sijoittelussa.

Palvelujen saavutettavuus turvataan koko alueella digi- ja etäpalveluilla sekä jalkautuvilla palveluilla, joita lähipalvelut täydentävät.

Tavoitteena on, että kehittyvien palvelumuotojen ja toiminnan tuottavuuden johdosta fyysiset käynnit vähenevät 12 % vuoteen 2030 mennessä ja että 90% väestöstä saavuttaa perustason palvelut alle 20 minuutissa. Huomioimme toiminnassamme ne asiakkaat, jotka eivät pysty hyödyntämään digitaalisia palveluja.

Hoidon ja palvelujen tarkoituksenmukaista jatkuvuutta tukeva palvelurakenne

Korkea sairastavuus ja paljon palveluja käyttävien asiakkaiden määrän kasvu edellyttävät sujuvia, vaikuttavia ja yhtenäisiä palveluketjuja.

Palveluympäristö rakennetaan tukemaan hoidon ja palvelujen jatkuvuutta siten, että peruspalvelut, erikoistuneet palvelut ja tukipalvelut muodostavat asiakkaan näkökulmasta selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden.

Palvelurakenteessa painotetaan integraatiota, palvelujen yhteensovittamista ja selkeitä vastuuta. Edistämme eri tavoin hoidon ja palvelun tarkoituksenmukaista jatkuvuutta alueellamme.

Palveluiden kehittäminen ja resurssien kohdentaminen

Palveluita kehitetään huomioiden hyvinvointialueen taloudelliset reunaehdot ja tuottavuusohjelman linjaukset. Toimipisteverkkoa, palvelujen tuotantotapoja ja resurssien kohdentumista arvioidaan säännöllisesti suhteessa väestön palvelutarpeeseen ja kustannusvaikuttavuuteen.

Palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun se tukee palvelujen laatua, osaamisen varmistamista ja taloudellista kestävyyttä.

Toimitiloissa tavoitellaan tehokkaampaa tilojen käyttöä ja käyttöasteen nostamista. Tilojen yhteiskäyttöä lisätään mahdollisuuksien mukaan myös yhteistyötahojen kanssa, ja tehottomista ratkaisuista luovutaan.

Toimintavarmuus, varautuminen ja kumppanuudet

Palveluympäristön suunnittelussa huomioidaan asiakas- ja potilasturvallisuus sekä palvelujen toimintavarmuus ja jatkuvuus myös häiriö- ja poikkeustilanteissa. Muuttuva turvallisuustilanne, sään ääri-ilmiöt ja muut toimintaympäristön riskit edellyttävät joustavaa palveluverkkoa ja ennakoivaa varautumista.

Palveluympäristöä kehitetään yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa, jotta palvelukokonaisuudet toimivat tarkoituksenmukaisesti ja käytettävissä olevat resurssit hyödynnetään tehokkaasti.

Palvelustrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Päätöksenteko ja toimeenpano

Aluevaltuusto hyväksyy palvelustrategian ja sen toimeenpanosta vastaa aluehallitus. Lautakunnat osallistuvat valmisteluun ja ohjaavat toimeenpanoa oman toimialansa osalta hallintosäännön mukaisesti.

Palvelustrategian toimeenpano on jatkuva prosessi, joka edellyttää johdon sitoutumista, henkilöstön osallistumista ja systemaattista seurantaa sekä jatkuvaa vuorovaikutusta.

Miten palvelustrategia viedään käytäntöön?

Palvelustrategia toimeenpannaan vaiheittain, jotka kytetään vuosittaisiin suunnitelmiin, strategiaan toimenpideohjelmiin ja palveluympäristön kehittämistä ohjaaviin periaatteisiin.

Toimenpiteet tarkentuvat palvelutarpeen ja toimintaympäristön muutosten perusteella, ja palvelustrategia toimii perustana toimialojen omille suunnitelmille sekä palvelukokonaisuuksien kehitykselle.

Seuranta ja arviointi

Palvelustrategian toteutumista seurataan osana hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää. Seuranta perustuu selkeästi määriteltyihin tavoitteisiin, mittareihin ja raportointikäytäntöihin.

Johto ja toimialat arvioivat säännöllisesti:

- miten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus kehittyvät
- toteutuvatko strategiset muutostavoitteet ja palvelurakenteen uudistukset
- miten toimenpiteet vaikuttavat talouteen, tuottavuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen
- miten asukkaiden hyvinvointi ja palvelukokemus kehittyvät

Arviointituloksia hyödynnetään päätöksenteossa ja toiminnan jatkuvassa kehittämisessä.